

עלי ההגהה

דשיחת

ש"פ נח, ערב ז' מרחשון ה'תש"נ

יוצא-לאור לש"פ נח ה'תשפ"ג

בפעם הראשונה

יוצא לאור על ידי מערכת
"מפתח"

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה
שנת הקהל

MAFTEIACH

www.Mafteiach.app

נסדר והוכן לדפוס ע"י מנחם מענדל בן פריידא מלכה ושלום דובער בן רבקה

פתח דבר

לקראת ש"פ נח – הננו בזה מוציאים לאור צילום כתי"ק עלייההגהה המלאים – בפעם הראשונה – דשיחת ש"פ נח, ערב ז' מרחשון ה'תש"נ.

(הוברת זו יו"ל ביחד עם הוברת נ – עלייההגהה המלאים דשיחת ש"פ נח, ב' דר"ח מרחשון ה'תנשא).

*

קונטרס זה יוצא לאור ע"י מערכת "מפתח". אפליקציית "מפתח" הינו מיזם שמטרתו לרכז במקום אחד את האודיו, הוידאו, התנחות הבלתי-מוגהות והמוגהות – לכל שיחה והתועדות של הרבי. הקונטרס הוא הארבעים ותשע בסדרת "הגהות", ובעז"ה יופיעו קונטרסים נוספים בקרוב.

החוברות הקודמות של "עלי-ההגהה" זמינים באפליקציית "מפתח":

[.Maftaiach.app/about](https://Maftaiach.app/about)

וכאן המקום לבקש בבקשה כפולה ומכופלת, שכל מי שיש תד"י הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחות ומאמרים – שיואיל להמציאם למערכת, ע"מ לזכות בהם את הרבים.

* * *

והעיקר – יהי רצון שנוכח זיך זעהן מיטן רבי'ן, ולשמוע "תורה חדשה" תיכף ומיד ממש!

מערכת „מפתח“

מוצש"ק פ' בראשית, ה'תשפ"ג – שנת הקהל
מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ"י.

משיחת ש"פ נח ה'תש"נ – עלי הגהה

בס"ד. משיחות ש"פ נח, ערב ז' מרחשון ה'תש"נ.

א. שבת פרשת נח היא לעולם השבת הראשונה בחודש מרחשון – השבת הראשונה בחדשי השנה הפרטיים, ולכן, בשבת זו צריך לקבוע סדר העבודה על השבתות דכל השנה כולה.

ולכל לראש – בנוגע להנהגה דיום השבת שנתפרשה בתורה באופן ד"מעשה רב"י – "ויקהל משה"י:

איתא במדרשי "מתחלת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל אלא זאת בלבד, אמר הקב"ה, עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה כו".

כלומר, מזמנו של משה רבינו נקבע יום השבת להקהיל קהילות ולדרוש בתורה, כפי שנהג משה רבינו עצמו – "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל", האנשים והנשים והטף, "ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' גו", ציוויים כלליים ועיקריים בתורה, ומאז נקבע בכל המקומות ובכל הזמנים עד סוף כל הדורות, שביום השבת מתקהלים בניי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ועוסקים בתורה, החל מענינים שהזמן גרמא, כמו "הלכות שבת", פרשת השבוע, עניני המועדים דשבוע זה, וכיו"ב, ובלשון רבינו הוקן בשולחני – "לקבוע מדרש להודיע לעם את חוקי האלקים ולדרוש בדברי אגדה להכניס יראת שמים בלבבם".

ולכן, בעמדנו בשבת הראשונה דחדשי השנה הפרטיים, ה"ז הזמן המתאים לעורר ולזרז ("אין מוזרין אלא למזורזין"י) בכל הקשור לקיום התקנה שנתקנה ע"י משה רבינו, שבכל מקום שבו נמצאים בניי בכל קצוי תבל, ישתדלו וירבו בהקהלת קהילות בכל שבת ושבת לעסוק בתורה, ולעורר ולחזק איש את אחיו בכל עניני יהדות, תורה ומצוות".

ב. ויש להוסיף בביאור השייכות ד"ויקהל משה" ליום השבת, החל משבת פ' נח, השבת הראשונה דחדשי השנה, שממנה מתברכים כל ימי השבועיי הראשון השייך כולו לעבודה דחדשי השנה הפרטיים, ובפרט בקביעות שנה זו ששבת פ' נח היא ערב שבעה במרחשון.

ובהקדמה:

שבעה במרחשון הוא היום שבו מתחילים לשאול גשמים – לאחרי שהגיע "אחרון שבישראל שעלה לרגל לביתו לנהר פרת שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים ולא יעצרנו הגשם"י, היינו,

שמגיע לביתו בששה במרחשון, ומיד לאח"ז (כליל שבעה במרחשון) מתחילים לשאול גשמים.

כלומר: עד ששה במרחשון¹³ נמשך עדיין המעמד ומצב דעלי לרגל בחג הסוכות, "דומה להם כאילו הם עדיין בארץ ישראל עסוקים בעניני הרגל"¹⁴; ובשבעה במרחשון מתחיל עיקר העבודה בעניני העולם, חרישה וזריעה כו', החל משאלת גשמים, שעי"ז תהי' צמיחת התבואה והאילנות.

ומזה מובן שביום השבת¹⁵ שחל בששה במרחשון, ערב שבעה בו, מודגש החיבור דמועדי חודש תשרי (שהמשכס וסיומם בששה במרחשון) עם העבודה דכל השנה (שהתחלתה בשבעה במרחשון), ולכן, מודגש יותר גם קביעת סדר העבודה דיום השבת ופעולתו בכל ימי השבוע במשך כל השנה כולה.

ונקודת הענין — שמעין ודוגמת החילוק הכללי שבין חודש תשרי לחודש מרחשון ושאר חדשי השנה, ישנו גם בהחילוק שבין שבת לימי החול בכל שבוע, ובהדגשה יתירה בשבת זו, בששה במרחשון, שהיא סיום ההמשך דעניני הרגל, וממנה נכנסים להתחלת העבודה דימי החול במשך כל השנה, כדלקמן.

ג. והביאור בזה:

החילוק שבין תשרי לשאר חדשי השנה, הוא — שבחודש תשרי עיקר ההתעסקות היא בעניני קדושה, להיותו "מרוכה במועדות"¹⁶, שיש בהם ריבוי מצוות מיוחדות, כמו: שופר, סוכה ולולב¹⁷, משא"כ בחודש מרחשון (ועד"ז בשאר חדשי השנה¹⁸) שעיקר ההתעסקות היא בעניני העולם.

וזהו גם החילוק שבין יום השבת לימי החול — שיום השבת הוא "שבת לה"¹⁹, היינו, שעבודתו של יהודי אינה אלא ב"מלאכת שמים", בעניני קדושה, תורה ותפלה כו', משא"כ בימי החול שעיקר העבודה היא בעניני העולם, עובדין דחול, "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך"²⁰.

ובשניהם (בכללות השנה, ובכל שבוע) צ"ל הפעולה וההשפעה והחיבור שבין העבודה בעניני קדושה לעבודה בעניני העולם, היינו, שחודש תשרי מהוה נתינת כח לעבודה דשאר חדשי השנה, ויום השבת מהוה נתינת כח לעבודה דכל ימי השבוע, שהעבודה בעניני העולם תהי' חדרורה בעניני קדושה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ד. ומהענינים שבהם ניכרת ומודגשת נתינת כח זו (הן בנוגע לכללות השנה והן בנוגע לכל שבוע) — ההתאספות וההתקהלות דכו"כ מישראל יחדיו:

הפיזור דבני שנמצאים איש איש במקומו קשור עם עבודתם בעניני העולם — "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"²¹, בחלקו הפרטי בעולם; ואילו ההתאספות וההתקהלות דכו"כ מישראל יחדיו קשורה עם עבודתם בעניני קדושה, תורה ומצוותי' — "תורה אחת", שניתנה מ"ה' אחד", ועל ידה נעשים "עם אחד"²².

ולכן, כאשר מזמן לזמן מתאספים ומתקהלים כו"כ מישראל יחדיו, ה"ז פועל שתומשך האחדות גם לאחרי שכאו"א חוזר למקומו, היינו, שבעבודתו בחלקו בעולם, "תחת גפנו ותחת תאנתו", יהי ניכר בגלוי התכלית והמטרה המאחדת את כל בניי — להמשיך ולגלות אחדותו ית' בעולם.

וענין זה מודגש בחודש תשרי — בעלי' לרגל בחג הסוכות, "כבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר"²³, ועד"ז בזמן הגלות, כמ"ש רבינו הזקן בשו"ע ש"אף לאחר התורבן היו מתאספים ג"כ מכל הסביבות בירושלים לרגל כמו שעושים גם היום"²⁴, ועד להתאספות וההתקהלות דבניי בכל מקומות מושבותיהם בבתי-כנסיות ובתי-מדרשות שנעשית במשך חודש תשרי ה"מרוכה במועדות" יותר מבכל שאר חדשי השנה; וזוהי הנתינת-כח להמשיך ולפעול ענין האחדות במשך שאר חדשי השנה, כשנמצאים איש איש במקומו.²⁵

ועפ"ז יש לבאר גם תוכן הענין ד"ויקהל משה" ביום השבת — שנוסף על העילוי דלימוד התורה ברבים, יש בהענין ד"ויקהל" גם נתינת-כח בנוגע לפעולת האחדות בימי השבוע (ע"ד וברוגמת הנתינת-כח מחודש תשרי על העבודה דשאר חדשי השנה), שעבודתו הפרטית דכאו"א מישראל בעובדין דחול שלו, תהי' חדורה בהתוכן ד"ויקהל משה"²⁶ (אחדותם של ישראל), שיהי' ניכר בה התכלית והמטרה המאחדת את כל בניי — להמשיך ולגלות אחדותו ית' בעולם.²⁷

וענין זה הוא בהדגשה יתירה בשבת הראשונה בחודש מרחשון, ובפרט בקביעותה בששה במרחשון, ערב שבעה בו — שהמשך והחיבור דמועדי חודש תשרי (שהמשכם וסיומם בששה במרחשון) עם העבודה דכל השנה (שהתחלתה בשבעה במרחשון) בא ביחד עם המשך והחיבור דיום השבת עם ימי השבוע.²⁸

ה. ליתר ביאור ובעומק יותר:

אע"פ שמעלת הציבור (הקהלה ואחדות) גדולה יותר ממעלת היחיד כפ"ע, מ"מ, כיון שהעבודה דעשיית דירה לו ית' בתחתונים בפועל ממש נעשית ע"י העבודה של כל יחיד ויחיד בעובדין דחול שבחלקו בעולם (בימי החול שבמשך חדשי השנה), יש בזה עילוי לגבי מצב ההקהלה והאחדות דכל הציבור. ולכן, גם ההתאחדות

עם הציבור (בחודש תשרי, וכן בשבתות שכלל חדשי השנה), כיון שתכליתה ומטרתה היא נתינת כח לעבודתו ושליחותו העיקרית בתור יחיד בחלקו בעולם, ה"ה באופן שמודגש בה המעלה דכל יחיד ויחיד.

כלומר, ההתאחדות עם הציבור אינה באופן שניכרת רק מעלת הציבור, ואילו מציאותו של היחיד "נאכדת" (ככ"ל) בהכלל דהציבור, אלא אדרבה — שההתאחדות עם הציבור מדגישה ומבליטה יותר את מעלתו של כל יחיד ויחיד, שהוא גם חלק מהציבור כולו.

ולדוגמא: בתפלה בציבור — ישנה גם תפלתו של כל יחיד ויחיד בתור פרט, שמבקש צרכיו, אלא שניתוסף בזה מעלת וכן הציבור, כיון שהיחיד אינו בפ"ע, אלא גם חלק מהציבור כולו. וכמרומו גם בהר"ת ד"ישראל", "יש ששים ריבוא אותיות לתורה"²⁹, שכל בני"ה הם כמו ספר תורה אחת — שבוה מודגש תוקף המציאות דכל יחיד ויחיד, שהוא כמו אות בס"ת שצריכה להכתב בפ"ע, מוקפת גויל³⁰, ועד שבשלימותה תלוי כשרות הס"ת כולה.

ו. ויש לומר, שהדגשת מעלת היחיד ע"י ההתאחדות עם הציבור קשורה עם בחי' ה"יחידה":

התאחדות אמיתית נעשית עי"ז שמתעלים לשרשם ומקורם האמיתי שבו שרים כולם ממש, שזהו"ע בחי' היחידה — "יחידה לייחדך"³¹, שהיא אצל כל בני"ה בשוה, ונמצא, שההתאחדות עם הציבור לאמיתתה ובשלימותה מדגישה את מעלתו של כל יחיד, מצד בחי' היחידה שבו.

וענין זה מודגש בחודש תשרי — ביוהכ"פ, "אחת בשנה"³², שבו נעשה הגילוי דבחי' היחידה שבנפש, ובפרט בתפלת נעילה, תפלת החמישית, כנגד דרגא החמישית מה"חמשה שמות (ש)נקראו לה"³³, בחי' היחידה, וכידוע³⁴ הפירוש ד"נעילה" שנועלים את כל השערים ונשארים רק ישראל והקב"ה לבדם³⁵ — שהכוונה בזה היא לא רק לכלל ישראל בתור ציבור, אלא גם לכל יחיד ויחיד, שנמצא הוא והקב"ה לבדו³⁶.

ועד"ז בכל שבת, שהוא מעין ודוגמת יוהכ"פ שנקרא "שבת שבתון"³⁷, ובפרט כיום השבת לאחר חצות, "רעוא דרעיון"³⁸ — שאז נעשה הענין ד"ויקהל"³⁹ משה"ה את כל עדת בני ישראל, האחדות האמיתית דכלל ישראל, ובאופן שמודגשת מעלתו של כל יחיד ויחיד, מצד בחי' היחידה שבנפשו⁴⁰.

וכיון שהכוונה היא שגילוי בחי' היחידה ישפיע ויאיר גם בעבודתו של כל יחיד ויחיד בחלקו בעולם (בימות החול במשך כל חדשי השנה), היינו, שבחי' היחידה שבנפש תחדור ותאיר גם בגדרי העולם, זמן ומקום⁴¹ — מוכן, שע"י עבודת היחיד במקומו הוא

ט
ס"ה

ה"ז קיום מ"ע מה"ת - באיזה נוסח ובאיזה זמן שיהי", אלא שניתוסף בזה מעלת וכן הציבור ..

ס"ו

.. שהכוונה בזה היא לא רק לכלל ישראל בתור ציבור - אלא גם לכלל יחיד ויחיד ..

*

.. כלומר, ההתאחדות עם הציבור אינה באופן שניכרת רק מעלת הציבור, ואילו מציאותו של היחיד "נאכדת" (ככ"ל) בהכלל דהציבור ..

.. ולדוגמא: בתפלה בציבור - ישנה גם תפלתו של כל יחיד ויחיד בתור פרט, שמבקש צרכיו הפרטיים והמסויימים - ובהמסויימים -

ניתוסף עליו לגבי בחי' היחידה כפי שהיא במצב דהקהלה ואחדות עם הציבור.⁴³

ז. ע"פ האמור שההתאחדות עם הציבור ("ויקהל") מדגישה את מעלת היחיד (בחי' היחידה) — יש לומר, שענין זה שייך גם בזמן ומצב שיהודי נמצא יחידי (מאיוו סיבה שתהי), ואין לו אפשרות להיות יחד עם הציבור:

כיון שהכוונה בהקהלת קהילות היא כדי להדגיש המעלה דכל יחיד ויחיד, לגלות בחי' היחידה שבו (כנתנת-כח לעבודתו הפרטית בחלקו בעולם בתור יחיד) — מובן, שבהיותו יחידי במקום שאין אפשרות להתאסף ולהתקהל עם הציבור, צריך ויכול לפעול את תוכן המכוון ד"ויקהל" (גילוי בחי' היחידה) ביחיד, עי"ז שמקהיל את הציבור שבנפשו פנימה, עשר כחות הנפש⁴⁴, ומגלה את הנקודה הפנימית והעיקרית שלמעלה מהם ומאחדת אותם — בחי' היחידה.

ואדרכה: מבחינה מסוימת יש מעלה במצב ד"יחיד" — שנקל לגלות כחותיו ומעלותיו בתור יחיד, עד לבחי' היחידה, יותר מאשר בהיותו יחד עם הציבור (ועאכ"כ "ברוב עם"), כיון שההמצאות של אנשים נוספים יכולה לבלבל אותו, משא"כ בהיותו ביחידות; וכיון שההשגחה העליונה הביאה אותו למצב שנמצא יחידי, בודאי שהכוונה בזה היא (גם) כדי לנצל עובדת היותו יחידי לגלות כחותיו ומעלותיו בתור יחיד (משא"כ כשיש לו אפשרות להתקהל עם הציבור, שאז הדרך לזה היא עי"ז שמתאחד עם הציבור).

ועפ"ז יש לבאר מארז"ל⁴⁵ "לפיכך נברא אדם יחיד" — שבוה נכלל לא רק השינוי מ"כל המינים" שנבראו זכר ונקבה⁴⁶, אלא גם השלילה דבריאת ריבוי נבראים עד אין-סוף — כדי להדגיש המעלה דכל יחיד בפ"ע, עד לבחי' היחידה.

ח. ויש להוסיף ולקשר המבואר לעיל בתוכן דיום השבת שבכל חדשי השנה ("ויקהל משה", "עשה לך קהילות גדולות", ובאופן שמתגלה מעלת היחיד, שזוהי הנתנת-כח לעבודתו הפרטית בימי השבוע), החל מהשבת הראשונה שבחדשי השנה הפרטיים, ובפרט כשקביעותה כששה במרחשון, ערב שבעה בו — עם פרשת השבוע⁴⁷, פרשת נח, והמשכה בפ' לך לך⁴⁸ שקורין במנחה:

"נח" — "הוא נייחא דרוחא, שהוא בחינת שבייתה כאדם השובת ממלאכתו, וכמ"ש⁴⁹ וישבות ביום השביעי ותרגומו ונת ביום שביעאה כו'. ומ"ש נח נח ב"פ, הם נייחי דעילאי ונייחי דתתאי⁵⁰, שהוא בחי' שבת תתאה ושבת עילאה שיהי' לעתיד שנק' יום⁵¹ שכולו שבת כו'⁵² — 'שבוה מודגש הקשר והשייכות דפ' נח עם ענין השבת.

זאת ועוד: כתיבת נח הי' מעמד ומצב ד"ויקהל" (לא רק דבני-

ה

- .. שאז נעשה הענין ד"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" **במיוחד**, האחדות האמיתית דכלל ישראל ..
- .. ואין לו אפשרות להיות יחד עם הציבור: ..
- .. מובן, שבהיותו יחידי במקום שאין אפשרות להתאסף ולהתקהל עם הציבור ..
- ע"פ האמור שההתאחדות עם הציבור

ס"ז

אדם, אלא גם) ביחס לכל הברואים שבעולם (שנשארו מן המבול), שנתאספו כולם במקום אחד. ובפרט ע"פ המבואר בדרושי חסידות⁵⁴ ש"בתיבת נח הי' דוגמת ומעין לע"ל, שהרי בתיבת נח היו כל החיות וכל הבהמות יחד, ועכ"ז לא עשו רעה זל"ז כלל ולא השחיתו זל"ז, שנמצא גם עכשיו גר זאב עם כבש .. הכל יחד בתיבה .. מעין לע"ל שלא⁵⁵ ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי", והרי השלימות דלעתיד לבוא קשורה עם גילוי בחי' היחידה הכללית, נשמתו של משיח צדקנו⁵⁶, שעל ידה נעשה הגילוי ד"יחידו של עולם" בכל העולם כולו, ויש לומר, שמעין זה הי' גם בתיבת נח — שכל הברואים שבעולם⁵⁷ היו יכולים להמצא במקום אחד, מצד הגילוי ד"יחידו של עולם"⁵⁸.

אמנם, המצב של "הקהלה" בתיבת נח הי' רק למשך זמן, ובתור נתינת כוח לעיקר העבודה — "צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך כל החי' גוי' יוצא אתך גוי' ופרו ורבו על הארץ"⁵⁹, "פרו ורבו ומלאו את הארץ"⁶⁰, עי"ז שכל יחיד ממלא תפקידו ושליחותו בחלקו בעולם ככל קצוי תבל⁶¹.

ובמהמשך לזה באים לפי' לך לך (שמתחילין לקרוא במנחה) — שבה מודגשת המעלה דעבודת היחיד דוקא:

הציווי "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" נאמר לאברהם בלשון יחיד (אף שהיו עמו שרי אשתו, לוט בן אחיו, והנפש אשר עשו בחרן)⁶² — "כדי להדגיש גודל מעלת היחיד שע"י הפעולה שלו בתור יחיד עושה מארץ כנען "ארץ ישראל", כמסופר בהמשך הפרשה "קום התהלך בארץ גוי"⁶³, שע"ז קנה הארץ כולה⁶⁴ (אף שכיבוש הארץ בפועל ממש הי' ע"י רבים מישראל).

ודוגמתו בהציווי "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" בעבודת כאו"א מישראל⁶⁵ — שצריך לצאת מארצו ומולדתו ובית אביו שבה נמצא במצב של הקהלה עם כו"כ מישראל, ולילך לעבודתו בתור יחיד בחלקו בעולם, לגלות שם אחדותו של הקב"ה, ע"ד פעולת אברהם אבינו⁶⁶ לגלות אלקות בעולם⁶⁷.

ט. ויש לקשר האמור לעיל גם עם ענינו של שבועה במרחשון — שבו מתחילים לשאול גשמים בארץ ישראל⁶⁸:

ענין הגשמים קשור עם כללות עבודת האדם (מלמטה למעלה) — כידוע⁶⁹ החילוק שבין גשם (מטר) לטל, שטל הוא באופן של אתערותא דלעילא, ואילו גשם הוא באופן של אתערותא דלתתא דוקא, כמ"ש⁷⁰ "כי לא המטיר גוי' על הארץ" לפי ש"אדם אין לעבוד את האדמה", ו"כשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו", ועד שירידת הגשמים בפועל היא עי"ז ש"אד יעלה מן הארץ"⁷¹ דוקא.

ס"ח

.. שנמצא גם עכשיו בעוה"ז גר זאב עם .. וי"ל שזהו כדי להדגיש גודל מעלת .. כבש ..

היחיד

נולכן, תפלת גשם היא בשמע"צ, בסיומו של חודש תשרי, שענינו עבודת הבעלי תשובה, העלאה מלמטה למעלה; ואילו תפלת טל היא בחגה"פ, בחודש ניסן, שענינו עבודת הצדיקים, המשכה מלמעלה למטה⁷²].

ועוד וג"ז עיקר — שברכת הגשמים היא "גדולה שבברכות" לפי שפועלת הטבה ריבוי וברכה בכל עניני העולם⁷³. ונמצא, שבשאלת גשמים מודגשת בעלותם של ישראל על כל העולם, שעל ידם נמשכת בעולם השפעת הגשמים.

ויש להוסיף, שבעלותו של יהודי על העולם מודגשת גם בשם "שמיני עצרת" — כידוע⁷⁴ שא' הפירושים ד"עצרת" הוא מלשון מלכה (כמ"ש⁷⁵ "זה יעצור בעמי"), שרומז על מלכותו של הקב"ה על העולם כפי שמתבטאת גם בזה שכאו"א מישראל נעשה בעה"ב ומלך על העולם⁷⁶.

ובענין זה יש חילוק בין שמע"צ לז' מרחשון, שבשמע"צ מתחילים להזכיר גשמים⁷⁷, ואילו שאלת הגשמים (שמיד לאח"ז באים הגשמים בפועל, שלכן מאחרים שאלת גשמים עד שיגיע אחרון שבישראל לביתו לנהר פרת ולא יעצרנו הגשם שבדאי ירד מיד אחר השאלה) היא בז' מרחשון — כי, עיקר עבודת האדם ופעולתו בעולם (תוכן ענין הגשמים), היא, לא כשנמצא במצב של הקהלה עם כו"כ מישראל, כבשמיני-עצרת⁷⁸, אלא בהיותו במקומו בחלקו בעולם לעבוד עבודתו בתור יחיד, החל מז' מרחשון, ובו מתחילה בפועל ממש ברכת הגשמים, "גדולה שבברכות"⁷⁹.

כלומר, הנתינת-כח לכל זה (ע"י הזכרת גשמים⁸⁰) היא במצב של הקהלה בשמע"צ⁸¹, אבל הענין בפועל ממש נעשה בז' מרחשון, כשמתחילה העבודה לגלות מלכותו של הקב"ה בעולם ע"י כל יחיד ויחיד כפי שהם מפורדו⁸² בכל קצוי תבל, שע"ז דוקא נשלמת הכוונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

נולהעיר, שענין זה מתבטא גם בהחילוק שבין תפלת גשם בשמע"צ לשאלת גשמים בז' מרחשון — שתפלת גשם בשמע"צ נאמרת בצ"ב דוקא⁸³, עם פיוטים וניגונים מיוחדים כו', ואילו שאלת טל ומטר בליל ז' מרחשון היא בתפלת היחיד, וללא ענינים מיוחדים].

י. ההוראה מהאמור לעיל בפועל ממש — "המעשה הוא העי-קר"⁸⁴:

בעמדנו בשבת הראשונה דחדשי השנה הפרטיים, ובפרט שקבי-עותה כששה במרחשון, ערב שבעה במרחשון, התחלת העבודה דחדשי השנה הפרטיים בפועל ממש (לאחרי גמר ההתעסקות בעניני הרגל), יש לקבל החלטות טובות להוסיף בעניני העבודה דיום השבת בקשר

ובשייכות להשפעתם על ימי השבוע, ולכל לראש — "ויקהל משה",
 "להקהיל קהילות בכל שבת ושבת .. ללמד ולהורות לישראל כו".

ולכן, יש לעורר ולפרסם בכל מקום ומקום שבו נמצאים בני"ע
 ע"ד ההשתדלות "להקהיל קהילות בכל שבת ושבת", "ברוב עם הדרת
 מלך"⁸⁵, לעסוק בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, שנתגלתה
 בתורת החסידות⁸⁶, ובפרט בעניני התורה השייכים לזמן זה, ולהתחזק
 בקבלת החלטות טובות בנוגע לשיעורי תורה במשך ימי השבוע, וכן
 בנוגע לקיום המצוות בהידור, בכל הענינים דתורה עבודה וגמ"ח,
 והעיקר — לא להסתפק בהתעוררות ע"ד קבלת החלטות טובות, אלא
 לבחון מקרוב את קיומן של החלטות בפועל מחשך במשך ימי השבוע.

ונקודה עיקרית בזה — שביחד עם הדגשת מעלת הציבור,
 "להקהיל קהילות", "ברוב עם הדרת מלך", צ"ל הדגשה מיוחדת
 בנוגע לכל יחיד ויחיד מה"קהל", האנשים והנשים והטף, בכל הקשור
 לעבודתו הפרטית בתור יחיד⁸⁷, הן בנוגע לה"מקהיל" ("ויקהל משה"),
 רב העיר וכיו"ב, שנוסף על השתדלותו ב"צרכי ציבור" ("מפקחין על
 צרכי ציבור בשבת"⁸⁸), מתעניין ומשתדל גם בטובתו הפרטית של
 כל יחיד, והן (ועאכו"כ) בנוגע לה"מתקהלים", שההתעוררות הכללית
 במעמד הציבור נמשכת ובאה בענינים פרטיים בעבודתו הפרטית של
 כל יחיד בפ"ע.

ובכל זה ישנה גם ההוראה והנתינת-כח מפרשת השבוע, פ' נח
 — שענין זה נעשה באופן של "נייחא", "נייחא לעליונים ונייחא לתת"
 תונים", מנוחה ונחת ברוחניות ובגשמיות, כולל גם בנוגע להתעוררות
 על עניני העבודה ("ויקהל משה"), שנעשית בדרכי נועם ודרכי
 שלום, מתוך קירוב הלבבות, ובפרט ע"י התוועדות — גדולה
 לגימה שמקרבת⁸⁹, ובלשון הכתוב⁹⁰ "כטוב לב המלך (מאן מלכי
 רבנו⁹¹) בין", שעי"ז ניתוסף עוד יותר בכל ענינים אלה ע"י השמחה
 שפורצת גדר⁹².

והוראה ונתינת-כח נוספת מהפרשה שמתחילין לקרוא במנחה,
 פ' לך לך — שכל ענינים אלו צריכים להיות באופן של הליכה,
 "הלוך ונסוע"⁹³, כמ"ש⁹⁴ "ילכו מחיל אל חיל".

ועוד והוא העיקר — שעי"ז באים תיכף ומיד למ"ש בסיום
 הכתוב⁹⁵ "יראה אל אלקים בציון"⁹⁶, כיון שנעשה "לך לך גוי אל
 הארץ אשר אראך"⁹⁶, ארץ ישראל בשלימותה, כמ"ש בהמשך הפרשה
 אודות הבטחת הקב"ה לאברהם "לזרעך נתתי את הארץ הזאת"⁹⁷, "עשר
 אומות יש כאן", כולל גם "קיני קניזי וקדמוני (ש)עתידים להיות ירושה
 לעתיד"⁹⁸, ובארץ ישראל עצמה — לירושלים עיר הקודש ולבית
 המקדש ולקדש הקדשים, ושם "יראה אל אלקים בציון"⁹⁹, ותיכף ומיד
 ממש.

החלטות טובות, אלא לבחון פקדונ את
 קיומן של החלטות בפועל במשך ימי
 השבוע ..

.. שעי"ז ניתוסף עוד יותר בכל ענינים אלה
 ע"י השמחה שפורצת גדר ..

ס"י

.. ולכן, יש לעורר ולפרסם בכל מקום ומקום
 שבו נמצאים בני"ע ע"ד ההשתדלות "להקהיל
 קהילות בכל שבת ושבת", ו"ברוב עם הדרת
 מלך" ..

.. לא להסתפק בהתעוררות ע"ד קבלת

- (1) שהתחלתם בחודש מרחשון, כי, חודש השרי הוא חודש כללי על כל השנה כולה (ראה סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרנ"ו ע' רעה. תש"ב ע' 49. ועוד).
- (2) ראה שבת כא, א. וש"נ.
- (3) ר"פ ויקהל.
- (4) י"ש עה"פ. וראה תר"ש עה"פ (אות ה) וש"נ. — והובא להלכה בשו"ע אדה"ו אר"ח סר"צ ס"ג.
- (5) להעיר גם מדברי הזהר עה"פ (וח"ב קצה, א): וקהל משה, רבי אבא פתח הקהל את העם האנשים והנשים והטף, מה להלן כללא דכלהו ישראל אף הכא כללא דכלהו ישראל, ומאן אינו שתיין רבוא.
- (6) להעיר גם מפירוש האה"ח עה"פ (בהמשך לדברי המדרש הקהל קהילות ודרוש ברכים): ויקהל משה גוי' יאמר אליהם אלה הדברים, פי' הקהלת העדה ודרשת התורה צוה ה' לעשות אותם.
- (7) ע"ד שמיצני בכי"ב ש"פרשה זו נאמרה בהקהל מפני שרוב גופי תורה תליין בה", י"ש בה משמים ששים מצוות" או "משבעים שבעים" (ויק"ר פכ"ד, ה). וראה לקמן הערה 26.
- (8) כפי שלמדים ממשו רבינו — שהתחיל בציווי דשמירת שבת (אע"פ שכבר נאמר בעשרת הדברות, ובמרה כו'), ורק אח"כ המשך ע"ד ציווי מלאכת המשכן, דיש לומר, שהטעם לזה הוא גם* להיותו ענין שהומן גרמא.
-
- (*) נוסף לכך שה"קדים להם אחרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת* (פרש"י ר"פ ויקהל).
- (9) שבהערה 4.
- (10) ספרי ר"פ נשא. במדבר"ר פ"ו, ו. וראה מכות כג, א.
- (11) ראה וחי"ב סג, ב. פת, א.
- (12) שו"ע אדה"ו אר"ח רסקי"ו (מתענית יו"ד א).
- (13) ראה וחי"ב בהוספות (ערה, א): ומאלול כו' עד שיתא ימין בחשון עד דיהרון ב"ג מחובייהו ויתכפר לון. — וזוהי מובן שההמשך ד"עסקין בעניני הרגל" מסתיים בששה במרחשון, ואינו כולל שבעה במרחשון (וראה בארוכה שיחת ש"פ לך תשד"מ).
- (14) ש"ך חר"מ סמ"ג סקמ"ו.
- (15) להעיר, שביום השבת מודגש החיבור דימים שלפניו עם ימים שלאחריו — העל"י והשלמות ("ויכולו") דימים שלפניו, והמשכת הברכה לימים שלאחריו (וראה גם קונטרס משיחות ש"פ בראשית ס"ט).
- (16) כ"י לטוואר"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש) שו"ע אדה"ו שם ס"ב. וראה גם השלמה לשו"ע אדה"ו אר"ח סקל"א ס"ח.
- (17) כולל גם ההכנות לקיום מצוות אלו לפני זמן חיובם, ובלשון המדרש (ויק"ר פ"ל, ז) בנוגע לדי' הימים שבין יוה"כ"פ לטוכות — "כל ישראל עסקין במצוות, זה עוסק בסוכתו וזה בלולבו כו"ו".
- (18) גם החדשים שיש בהם ימים טובים (דלא כחודש מרחשון), כי, המעלה ד"מרוובה במוע"דות" מצינו רק בחודש השרי.
- (19) יתרו כ, יו"ד. ואתחנן ה, י"ד.
- (20) יתרו שם, ט. ואתחנן שם, יג. — ואחיד"ל יו" מ"ע" (נסמן בלקי"ש ח"ו ע' 245 הערה 20).
- (21) ל' הכתוב — מ"א ה, ה. מיכה ד, ד.
- (22) וע"ד החילוק שבין הנשמה לגוף — שמצד הנשמה "כולן מתאימות ואב א' לכולנה", וההתחלקות היא מצד הגוף (תניא פל"ב).
- (23) לשון הכתוב וילך לא, יא — בנוגע למצות הקהל ("הקהל את העם האנשים והנשים והטף") "במועד שנת השמיטה כחג הסוכות".
- (24) ראה בארוכה קונטרס משיחות ש"פ נח תשמ"ו ס"ג, שענין זה הוא בהדגשה יתירה כשבאים רבים מבניי מכל קצוי תבל לשהות יחד בבהיכ"ס וביהמ"ד בדי' אמותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ע"י"ש.
- (25) החל משבעה במרחשון, לאחר שמגיע אחרון שבישראל לנהר פרת.

ולהעיר, שהתחלת שאלת הגשמים בשבעה במרחשון מרגישה את החילוק שבין בני ארץ ישראל לבני חוץ לארץ (לא רק מצד החילוק במקום, אלא גם) בדיני התורה — שבארץ ישראל מתחילים שאלת גשמים בו' במרחשון, ובחוץ לארץ מתחילים משך זמן לאח"כ (בליל ס' אחר תקופת תשרי).

ולהעיר גם מאריכות הדברים בשו"ע של רבינו הוקן שם, שלאחרי שמבאר החילוק שבין א"י לבבל, וכתוב ש"אנו מנהגנו כבני בבל בכ"מ, ממשך, וירש שתמהו וחלקו על זה אף שאנו הולכים אחרי חכמי בבל בכ"מ ועושים כמותם .. זהו ברבר אר"ה וחובו ופטורו וטומאתו וטוהרה, אבל ברבר התלוי בצורך השעה .. ראוי לילך אחר השנים והמקומות והזמן כו"ו, וממשך לבאר סברתם באריכות גדולה, ומטיק ש"לענין הלכה לא נתקבלה סברא זו שכבר נהגו מעולם בכל תפוצות ישראל שבחז"ל לילך אחר בני בבל בזה" — דיש לומר שבאריכות הדברים בסברא הנ"ל (אף שאינה להלכה) מודגשת אחדותם של ישראל גם לאחרי ז' מרחשון, שאף שההלכה היא שיש חילוק בין בני חז"ל לבני א"י בשאלת גשמים, יש סברא חזקה שהובאה בשו"ע שכני חז"ל צריכים לנהוג כבני א"י, ועד ש"יכול לסמוך על סברא זו" א"מ טעה כו' (ראה שיחת ליל ז' מרחשון תשמ"ו).

26) ועפ"ז תומתק הדגשת הענין ד"ויקהל", ש"מתחלת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל אלא זאת בלבד" — כיון שהתוכן דפרשה זו (הציווי ודבת והציווי דמלאכת המשכן) הוא התוכן דכללות עבודת האדם — לעשות מעניני העולם משכן ומקדש לו ית"י, ע"י ההקמת העבודה דשבת, שהיא הנתינת כח לעבודה בעניני העולם (ראה גם קנטרס משיחות ש"פ ויקהל תשמ"ט).

27) ועפ"ז יומתק המשך המאמר במדרש "אמר משה לישראל אם אתם עושים כסדר הזה הקב"ה מעלה עליכם כאלו המלכתם אותו בעולמו" — ע"ד וברוגמת תוכן העבודה חרודש תשרי, החל מר"ה, שענינו "תמליכוני עליכם", ועד להקליטה בפנימיות בשמע"צ.

28) להעיר, שהקביעות דששה ושבעה במרחשון בימי השבוע היא באותם ימים שבהם חלים שמע"צ ושמח"ת, כו, שמע"צ ענינו הקליטה דכל המועדים, ודוגמתו בששה במרחשון שער אז עסקין בעניני הרגל, ואילו בשמח"ת מתחילה כבר ההדגשה על ההמשכה כעולם (שקרוין "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"), ודוגמתו בשבעה במרחשון שבו מתחילה העבודה בעניני העולם בפועל ממש. ובשנה זו — שמע"צ וששה במרחשון כיום השבת (עבודה בעניני קדושה), ושמח"ת ושבעה במרחשון כיום הראשון, התחלת ימי המעשה בעבודת רחול, אבל, באופן ד"יום אחד", שניכר בו ש"הקב"ה יחיד בעולמו" (ראה בארובה קנטרס משיחות ליל יום שמח"ת שנה זו ס"ט).

29) מגלה עמוקות אופן קפו.

30) מנחות כט, א. רמב"ם הל' תפילין פ"א הי"ט. טוש"ע יו"ד סרע"ד ס"ד. אור"ח סל"ב ס"ד. שו"ע אדה"א אר"ח שם ס"ה. וראה לקו"ת בחוקותי מה, ד ואילך. ש"ה ש, ה, א. מה, ג. מ, ג. ואילך.

31) נוסח הושענות ליום ג' דחגה"ס.

32) ס"פ תצוה. אחרי טו, לר.

33) ב"ר ס"ד, ט. ד"ב פ"ב, לו.

34) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1154.

35) וערו"ב בשמע"צ — "עצרת תהי' לכם", יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך", "ישראל ומלכא בלחודויה" (ראה זח"א סד, א"ב, רח, ב, ועוד).

36) כמורגש בתפלת לחש שכל יחיד ויחיד מתפלל בעצמו, עם הכוונות שלו כו'.

37) אחרי טו, לא. אמור כג, לב. וראה לקו"ת דרושי יוה"כ"פ ע, ב ואילך. ובכ"מ.

38) זח"ב פת, ס"ב. וראה המשך תרס"ו ע' תקמב ואילך. ועוד.

39) להעיר מאוה"ת ויקהל ס"ע ביצב: "זח"ב ר"פ ויקהל .. ויקהל משה ר' אבא שתתן הקהל את העם, וכי הרמ"ז הוקשה לו ייתור ויקהל כו' ומתריך שבא להורות על שורש ישראל כו' כמו שהם במקורם כו'". ומקשר זה עם שמע"צ (הקליטה גם דיוה"כ"פ) — "וא"כ יש להעיר ממש בלק"ת בדי"ה ביום השמיני עצרת, כנשין יהא לכוון, וכן תרגום ויקהל וכנש משה .. להיות דבוקת באו"א"ס ב"ה .. והוה עצרת תהי' לכם התאספות והתקבצות יחד לשרשם .. והו"ע ויקהל משה".

40) ראה אוה"ת ויקהל ס"ע ביצב ואילך, ששמה מגלה כחי' היחידה שאין לה רק רצון לה' ליחידו של עולם ממש.

- 41) ועפ"ז יומתק ש"וקהלה משה" ה'י' למחרת יום הכפורים" — להמשיך גילוי בחי' היחידה ריוהכ"פ.
- 42) ע"ד וברוגמת האחדות דבחי' "אחת" בעולם שנה ונפש * ע"י עבודת כה"ג (אחת בנפש) בקריק (אחת בעולם) ביוהכ"פ (אחת בשנה).
- * "אשר על ענין ג' בחינות אלו הוא יסוד של הספר יצירה" (אוה"ת יתרו ע' תתמ ואילך).
- 43) וע"ד כללות הענין דירידת הנשמה בגוף — שע"י הירידה למטה למצב של החלקות ניתוסף עליו גם בשרש ועצם הנשמה כמו שהיא למעלה במצב של הקהלה ואחדות.
- 44) כידוע פתגם הרה"ק ר' יוסף יצחק בנו של הצ"צ (זקנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר/שנקרא על שמו) — שמתפלל עם הציבור דעשר כחות נפשו (התמים" ח"ב ס"ע מה ואילך).
- 45) סנהדרין לו, א — במשנה. רמב"ם ה' סנהדרין פ"ב ה"ג.
- 46) ועד למין הדומם — שגם בו יש "משפיע ומקבל" (זכר ונקבה).
- 47) חדא"ג מהרש"א סנהדרין שם.
- 48) כפתגם הידוע ש"צריכים לחיות עם הומן" — פרשת השבוע שקורין ולומדים באותו זמן ("היום יום" ב' חשון. ובכ"מ).
- 49) הפרישה דיום ראשון שבעה במרחשון.
- 50) בראשית ב, ב.
- 51) ראה ב"ר פרשתנו פ"ל, ה.
- 52) תמיד בטופה.
- 53) תו"א ריש פרשתנו.
- 54) המשך וכנה תרל"ז רפצ"ה. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 29. וש"נ.
- 55) ישע"י יא, ט.
- 56) ראה רמ"ז לוח"ב מ, ב (מק"מ קמו, ב), ולוח"ג רס, ב (מק"מ קצ, ב). ועוד.
- 57) וגם בנוגע למציאות העולם שמוחזק להיבה (בחי' הדומם) — שהעולם כולו ה'י' מכוסה במים (כמו בהתחלת הבריאה ש"כל העולם כולו מים במים"), ע"ד וברוגמת השלימות ד"מכמים לים מכמים" לעתיד לבוא (ראה בארוכה לקו"ש נח תשמ"ז. וש"נ).
- 58) ויש לומר, שמש"ש במדרש (ב"ר פרשתנו פ"ל, ח) שנח "עולם חדש ראה" קאי (לא רק על ה"עולם חדש" שלאחרי המבול, אלא) גם על מצב העולם בזמן המבול מעין ורוגמת לע"ל, "עולם חדש" לאמיתתו (לא רק החידוש העולם שלפנ"ו), מעין ורוגמת "השמים החדשים והארץ החדשה" דלעתיד לבוא.
- 59) פרשתנו ח, טו"ו.
- 60) שם ט, א.
- 61) ומודגש גם בהמסופר בהמשך הפרשה אודות דור הפלגה — "ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ", לא רק בתור עונש סתם, אלא גם ובעיקר בהתאם לכוונת הבריאה מתחילה — "מלאו את הארץ וכבשוה", "בקצו חבל .. ולא יהיו במקום אחד כמחשבת אנשי דור הפלגה" (רמב"ן בראשית א, כח. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 45).
- 62) משא"כ בהציווי "צא מן התיבה", שאף שנאמר כלשון יחיד, נתפרש בהציווי "אחת ואשתך ובניך ונשי בניך אתך", עד ל"כל החי" אשר אתך גו"י.
- 63) יג, יז.
- 64) ראה לקו"ש חט"ו ע' 100 ואילך. וש"נ.
- 65) להעיר מהמבואר ברושי חסידות (ראה ד"ה לך לך תשל"ח. וש"נ) ש"לך לך" מורה גם על ירדת הנשמה בגוף, שע"ז מתעלית לדרגא נעלית יותר, ועד שהעלי' היא אפילו בבחינת היחידה.
- 66) ועל ידו נמשך גם בכאור"א מישראל, האנשים והנשים והטף. — ולהעיר גם מהנהגת הבעש"ט שהשתרל שאנשים נשים וטף יאמרו "ברוך השם" וכיו"ב, כיון שע"ז נעשה המשכת וגילוי אלקות בעולם (ראה סה"מ אירוש ע' 138 ואילך. וראה גם לקו"ש ח"ו ע' 135 ואילך).
- 67) ראה טוטה יו"ד טע"א ואילך. ועוד.
- 68) ושיך גם בחזק לארץ — בנוגע לעברה הרוחנית ד"עשה כאן (בחז"ל) ארץ ישראל" (אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תפח). ועוד ועיקר — כיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", מקוים ומצפים לכאת המשיח היום ממש, שאו יאמר כל בניי "וחן טל ומטר" כליל ו' יא

44) כידוע פתגם הרה"ק ר' יוסף יצחק בנו של הצ"צ (זקנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ושנקרא על שמו) ..

- מרחשון בארץ ישראל.
- 69 לקו"ת האוינו עג, א ואילך. ובכ"מ.
- 70 בראשית ב, ה. ובפרשי"י.
- 71 שם, ו.
- 72 ראה לקו"ש ח"א ע' 233. ואילך. ח"ב ע' 545.
- 73 רמב"ן ר"פ בחוקותי.
- 74 ראה אוה"ת דרושי שמע"צ ע' א'תרעו ואילך. וש"נ.
- 75 ש"א ט, יו.
- 76 טושו"ע ואדה"ז אר"ח רסקי"ד (מתענית בתחלתה).
- 77 ע"ז שמוגלה בח"י היחידה שבו, ניצוץ מנשמתו של משיח צדקנו (יחידה הכללית) שיהי מלך על כל העולם.
- 78 להעיר ש"עצרת" הר"ע של "הקהלה" — כנ"ל הערה 39.
- 79 ובוה גופא — לא רק טפת גשמים, כמרומו בשמו של החורש, "מרחשון", מלשון "מר מדלי", טפת גשמים, אלא ריבוי גשמים, שמורה על ריבוי השפעה עד לאופן של תגבורת החיות, גבורות גשמים. — ולהעיר מהשייכות לפרשת השבוע ע"ד המבול, שענינו בתורה הוא במכלית הטוב, וכמ"ש יחיה הנפש על הארץ", "גשמי ברכה" (פרשי"י פירשנו ז, יב. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 23 ואילך).
- 80 "ריצו שאלה, שטרם שישאלו הגשמים בעונתם כשיגיע זמן השאלה מרצין לפניו בהזכרת גבורותיו שמוריד גשמים" (שו"ע אדה"ז שם).
- 81 ודוגמתו גם ע"י "יוקתל משה" ביום השבת — ש"הקב"ה מעלה עליכם כאלו המלכותם אותו בעולמו" (כנ"ל הערה 27) — שוה"י הניתינת-כח לעבודה בפועל בימי השבוע.
- 82 להעיר מלשון רש"י בפ"י הכתוב (ברכה לג, כח) "וישכון ישראל בטח בדר" — "כל יחיד ויחיד איש תחת גפנו ותחת התאנו מפחרין, ואין צריכים להתאסף ולישב יחד", ונתבאר במק"א (שיחות ליל ג' וליל ה' דהג הטוכות תשמ"ח) שוה"י ברכה הכי נעלית, שלכן נאמרה בסיום כל הברכות, לאחר הברכות הפרטיות דכל שבת בפ"ע.
- ולמעיר, שברכה זו קורין בשמחת, שבו מתחילה ההדגשה ע"ד ההמשכה בעולם (משא"כ בשמע"צ שעיקרו הקליטה ברוחניות), עד לעיקר העבודה בפועל ממש — בו' מרחשון (שקביעותו באותו יום בשבוע שבו חל שמחת, כנ"ל הערה 28).
- 83 וגם בנוגע להזכרת גשמים — "אסור להזכיר הגשם עד שיכריזו הציבור" (ש"ע אדה"ז שם).
- 84 אבות פ"א מי"ז.
- 85 משלי יד, כח.
- 86 להעיר מהשייכות לפרשת השבוע — כמוכח ממאמר הזהר (פרשנו קיז, א) על הפסוק (ו, יא) "בשנת שש מאות שנה לחיי נח גו' נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו" (ראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 42 ואילך).
- 87 כולל גם קיום ההוראה "להקהיל קהלות" גם כשנמצא יחיד, כנ"ל ס"ז.
- 88 ראה שבת קג, א.
- 89 ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך.
- 90 אסתר א, י"ד.
- 91 ראה גיטין סב, סע"א. וח"ג רגג, ב — ברע"מ.
- 92 ראה בארוכה סה"מ תרנ"ו ס"ע רכג ואילך.
- 93 יב, ט.
- 94 תהלים פד, ח.
- 95 ובלשון הכתוב שאומרים בסיום פסוקי "אתה הראת" לפני ההקפות בשמ"ע ושמת"ח: "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" (ישעי' ב, ג).
- 96 "אראך" דייקא, כידוע גורל מעלת הראי' שעל ידה נעשית תכלית ההתאמתות (ראה לקו"ש ח"ו ע' 121. וש"נ).
- 97 טו, יח.
- 98 פרשי"י שם, יט.
- 99 כולל גם הגילוי רבחי' ציון שבנפש, פנימיות הנפש, בח"י היחידה (ראה לקו"ת ר"פ דברים. ובכ"מ).

משיחות ש"פ נח, ערב ז' מרחשון ה'תש"נ

ועיקריים בתורה¹, ומאז נקבע בכל המ-
קומות ובכל הזמנים עד סוף כל הדורות,
שבים השבת מתקלהים בני"ב בבתי כנסיות,
ובבתי מדרשות ועוסקים בתורה, החל
מענינים שהזמן גרמא, כמו „הלכות
שבת“², פרשת השבוע, עניני המועדים
דשבוע זה, וכיו"ב, ובלשון רבינו הזקן
בשולחני – „לקבוע מדרש להודיע לעם
את חוקי האלקים ולדרוש בדברי אגדה
להכניס יראת שמים בלבבם“.

ולכן, בעמדנו בשבת הראשונה דחדשי
השנה הפרטיים, ה"ז הזמן המתאים לעורר
ולרז („אין מזרזין אלא למזרזין“³) בכל
הקשור לקיום התקנה שנתתקנה ע"י משה
רבינו, שבכל מקום שבו נמצאים בני"ב בכל
קצוי תבל, ישתדלו וירבו בהקהלת קהי-
לות בכל שבת ושבת לעסוק בתורה, ול-
עורר ולחזק איש את אחיו בכל עניני
יהדות, תורה ומצוותי⁴.

משה גוי' ויאמר אליהם אלה הדברים, פי' הקהלת
העדה ודרשת התורה צוה ה' לעשות אותם.

(7) ע"ד שמצינו בכיו"ב ש"פרשה זו נאמרה
בהקל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה". יש בה
מששים ששים מצוות" או „משבעים שבעים“ (ויקיר
פכ"ד, ה). וראה לקמן הערה 26.

(8) כפי שלמדים ממשנה רבינו – שהתחיל בציווי
דשמירת שבת (אע"פ שכבר נאמר בעשרת הדברות,
ובמרה כו'), ורק אח"כ המשיך ע"ד ציווי מלאכת
המשכן, דיש לומר, שהטעם לזה הוא גמי' להיותו
ענין שהזמן גרמא.

(9) שבהערה 4.

(10) ספרי ר"פ נשא. כמדכ"ר פ"ג, ו. וראה
מכות כג, א.

(*) נוסף לכך ש.הקדים להם אזהרת שבת לציווי
מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת⁵
(פרש"י ר"פ ויקהל).

א. שבת פרשת נח היא לעולם השבת
הראשונה בחודש מרחשון – השבת הרא-
שונה בחדשי השנה הפרטיים⁶, ולכן, ב-
שבת זו צריך לקבוע סדר העבודה על
השבתות דכל השנה כולה.

ולכל לראש – בנוגע להנהגה דיום
השבת שנתפרשה בתורה באופן ד"מעשה
רבי" – „ויקהל משה“:

איתא במדרש⁷, „מתחלת התורה ועד
סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויק-
הל אלא זאת בלבד, אמר הקב"ה, עשה לך
קהילות גדולות ודרוש לפנייהם כרבים
הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות
הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת
ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות
לישראל דברי תורה כו“.

כלומר, מזמנו של משה רבינו נקבע יום
השבת להקהיל קהילות ולדרוש בתורה,
כפי שנהג משה רבינו עצמו – „ויקהל
משה את כל עדת בני ישראל“, האנשים
והנשים והטף⁸, „ויאמר אליהם אלה הדב-
רים אשר צוה ה' גו“⁹, ציוויים כלליים

(1) שהתחלתם בחודש מרחשון, כי, חודש תשרי
הוא חודש כלי' על כל השנה כולה (ראה סה"מ
תרנ"ד ע' לו. תרנ"ו ע' רעה. תשי"ב ע' 49. ועוד).

(2) ראה שבת כא, א. ושי"ג.

(3) ר"פ ויקהל.

(4) יל"ש עה"פ. וראה תר"ש עה"פ (אות ה).
ושי"ג. – והובא להלכה בשו"ע אדה"ו אר"ח סר"ז
ס"ג.

(5) להעיר מדברי הזהר עה"פ (זחי"ב קצה, א):
ויקהל משה, רבי אנא פתח קהיל את העם האנשים
והנשים והטף, מה להלן כללא דכלהו ישראל אוף
הכא כללא דכלהו ישראל, ומאן אינון שתין רבוא.

(6) להעיר גם מפירוש האוה"ח עה"פ (בהמשך
לדברי המדרש קהיל קהילות ודרוש כרבים): ויקהל

במרחשון, ערב שבעה בו, מודגש החיבור דמועדי חודש תשרי (שהמשכם וסיומם בששה במרחשון) עם העבודה דכל השנה (שהתחלתה בשבעה במרחשון), ולכן, מודגש יותר גם קביעת סדר העבודה דיום השבת ופעולתו בכל ימי השבוע במשך כל השנה כולה.

ונקודת הענין – שמעין ודוגמת החי- לוק הכללי שבין חודש תשרי לחודש מרחשון ושאר חדשי השנה, ישנו גם בה- חילוק שבין שבת לימי החול בכל שבוע, ובהדגשה יתירה בשבת זו, בששה במר- חשון, שהיא סיום ההמשך דעניני הרגל, וממנה נכנסים להתחלת העבודה דימי החול במשך כל השנה, כדלקמן.

ג. והביאור בזה:

החילוק שבין תשרי לשאר חדשי השנה, הוא – שבחודש תשרי עיקר ההת- עסקות היא בעניני קדושה, להיותו „מרור- בה במועדות“¹⁶, שיש בהם ריבוי מצוות מיוחדות, כמו: שופר, סוכה ולולב¹⁷, משא"כ בחודש מרחשון (ועד"ז בשאר חדשי השנה¹⁸) שעיקר ההתעסקות היא בעניני העולם.

וזהו גם החילוק שבין יום השבת לימי החול – שיום השבת הוא „שבת לה“¹⁹, היינו, שעבודתו של יהודי אינה אלא ב„מלאכת שמים“, בעניני קדושה, תורה

ב. ויש להוסיף בביאור השייכות ד- „ויקהל משה“ ליום השבת, החל משבת פ' נח, השבת הראשונה דחדשי השנה, שממנה מתברכים כל ימי השבועי הראשון ה- שייך כולו לעבודה דחדשי השנה הפר- טיים, ובפרט בקביעות שנה זו ששבת פ' נח היא ערב שבעה במרחשון.

ובהקדמה:

שבעה במרחשון הוא היום שבו מתחי- לים לשאול גשמים – לאחר שהגיע „אחרון שבישראל שעלה לרגל לביתו לנהר פרת שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים ולא יעצרנו הגשם“²⁰, היינו, שמגיע לביתו בששה במרחשון, ומיד לאח"ז (בליל שבעה במרחשון) מתחילים לשאול גשמים.

כלומר: עד ששה במרחשון²¹ נמשך עדיין המעמד ומצב דעלי לרגל בחג הסוכות, „דומה להם כאילו הם עדיין בארץ ישראל עסוקים בעניני הרגל“²²; ובשבעה במרחשון מתחיל עיקר העבודה בעניני העולם, חרישה וזריעה כו', החל משאלת גשמים, שע"ז תהי צמיחת התבואה והאילנות.

ומזה מובן שביום השבת²³ שחל בששה

(11) ראה זח"ב סג, ב. פח, א.

(12) שו"ע אדה"ז א"ח רסק"ז (מתענית י, א).

(13) ראה זח"ב בהוספות (ערה, א): ומאלול כו'.

עד שיחא יומין בחשון עד דיהדרון בני מחוביהו ויתכפר לון. – ומזה מובן שההמשך ד„עסוקין בעניני הרגל“ מסתיים בששה במרחשון, ואינו כולל שבעה במרחשון (וראה בארוכה שיחת ש"פ לך לך תשד"מ).

(14) ש"ך ח"מ סמ"ג סקמ"ז.

(15) להעיר, שביום השבת מודגש החיבור דימים שלפניו עם ימים שלאחריו – העלי והשלימות (ויכולו) דימים שלפניו, והמשכת הברכה לימים שלאחריו (וראה גם לעיל ע' 70).

(16) ב"י לטו"א"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז שם ס"ב. וראה גם השלמה לשו"ע אדה"ז א"ח סקל"א ס"ח.

(17) כולל גם ההכנות לקיום מצוות אלו לפני זמן חיובם, ובלשונו המדרש (ויק"ר פ"ל, ז) כנגוע לד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות – „כל ישראל עסוקין במצוות, זה עוסק בסוכתו וזה בלולבו כו“.

(18) גם החדשים שיש בהם ימים טובים (דלא כחודש מרחשון), כי, המעלה ד„מרוובה במועדות“ מצינו רק בחודש תשרי.

(19) יתרו ב, י"ד. ואתחנן ה, יד.

וענין זה מודגש בחודש תשרי – בעלי' לרגל בחג הסוכות, „כבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר“²², ועד"ז בזמן הגלות, כמ"ש רבינו הזקן בשו"ע ש, אף לאחר החורבן היו מתאספים ג"כ מכל הסביבות בירושלים לרגל כמו שעושים גם היום²⁴, ועד להת-אספות וההתקהלות דבני" בכל מקומות מושבותיהם בבתי-כנסיות ובתי-מדרשות שנעשית במשך חודש תשרי ה, מרובה במועדות" ויתר מבכל שאר חדשי השנה: זוהי הנתנית-כח להמשיך ולפעול ענין ה- אחדות במשך שאר חדשי השנה, כשנמ- צאים איש איש במקומו²⁵.

ותפלה כו', משא"כ בימי החול שעיקר העבודה היא בעניני העולם, עובדין דחול, „ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך“²⁶.

ובשניהם (בכללות השנה, ובכל שבוע) צ"ל הפעולה וההשפעה והחיבור שבין העבודה בעניני קדושה לעבודה בעניני העולם, היינו, שחודש תשרי מהוה נתינת-כח לעבודה דשאר חדשי השנה, ויום השבת מהוה נתינת-כח לעבודה דכל ימי השבוע, שהעבודה בעניני העולם תהי' חזורה בעניני קדושה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ד. ומהענינים שבהם ניכרת ומודגשת נתינת-כח זו (הן בנוגע לכללות השנה והן בנוגע לכל שבוע) – ההתאספות וההת-קהלות דכו"כ מישראל יחדיו:

הפיזור דבניי שנמצאים איש איש במ-קומו קשור עם עבודתם בעניני העולם – „איש תחת גפנו ותחת תאנתו“²⁷, בחלקו הפרטי בעולם: ואילו ההתאספות וההת-קהלות דכו"כ מישראל יחדיו קשורה עם עבודתם בעניני קדושה, תורה ומצוותי – „תורה אחת“, שניתנה מ"ה" אחד", ועל ידה נעשים „עם אחד“²⁸.

ולכן, כאשר מזמן לזמן מתאספים ומתקהלים כו"כ מישראל יחדיו, ה"ז פועל שתומשך האחדות גם לאחרי שכאו"א חוזר למקומו, היינו, שבעבודתו בחלקו בעולם, „תחת גפנו ותחת תאנתו“, יהי' ניכר בגלוי התכלית והמשרה המאחדת את כל בניי – להמשיך ולגלות אחדותו ית' בעולם.

(23) לשון הכתוב וילך לא, יא – בנוגע למצות הקהל (הקהל את העם האנשים והנשים והטהי') „במועד שנת השמיטה בחג הסוכות“.

(24) ראה בארוכה לקריש חכ"ה ע' 299, שענין זה הוא בהדגשה יתירה כשנאמרים רבים מבניי מכל קצוי תבל לשותף יחד בביהבניי וביהמדי' מכל אמותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, עיי"ש.

(25) החל משבעה במרחשון, לאחרי שמגיע אחרון שבישראל לנהר פרת.

ולהעיר, שהתחלת שאלת הגשמים בשבעה ב-מרחשון מדגישה את החילוק שבין בני ארץ ישראל לבני חוץ לארץ (לא רק מצד החילוק במקום, אלא גם) בדיני התורה – שבארץ ישראל מתחילים שאלת גשמים ב' במרחשון, ובחוץ לארץ מתחילים משך זמן לאח"ז (בליל ס' אחר תקופת תשרי).

ולהעיר גם מאריכות הדברים בשו"ע רבינו הזקן שם, שלאחרי שמבאר החילוק שבין איי לבבל, וכותב שאנו מנהגנו ככני בכל בכ"מ, ממשך, ריש שמתהו וחלקו על זה אף שאנו הולכים אחרי חכמי בבל בכ"מ ועושים כמותם . . . זהו בדבר או"ה וחייב ופטור וטומאה וטהרה, אבל בדבר התלוי בצורך השעה . . . ראוי לילך אחר השנים והמקומות והזמן כו", וממשיך לבאר סברתם באריכות גדולה, ומסיק ש, לענין הלכה לא נתקבלה סברה זו שכבר נהגו מעולם בכל תפוצות ישראל שבחז"ל לילך אחר בני בבל בזה – דיש לומר שבאריכות הדב-רים בסברא הנ"ל (אף שאינה הלהכה) מודגשת

(20) יתרו שם, ט. ואתחנן שם, יג. – ואחז"ל „ו מ"ע" (נסמך בלקריש ח"י ע' 245 הערה 20).

(21) ל' הכתוב – מ"ה ה. ה. מיכה ד, ד.

(22) ועיד החילוק שבין הנשמה לגוף – שמצד הנשמה. כולן מתאימות ואב א' לכולנה, וההת-חלוקת היא מצד הגוף (תיא פל"ב).

ה. ליתר ביאור ובעומק יותר:

אע"פ שמעלת הציבור (הקהלה ואח-
דוּת) גדולה יותר ממעלת היחיד בפ"ע,
מ"מ, כיון שהעבודה דעשיית דירה לו ית'
בתחוננים בפועל ממש נעשית ע"י העבו-
דה של כל יחיד ויחיד בעובדין דחול
שבחלקו בעולם (בימי החול שבמשך
חדשי השנה), יש בזה עילוי לגבי מצב
הקהלה והאחדות דכל הציבור. ולכן, גם
ההתאחדות עם הציבור (כחודש תשרי, וכן
בשבתות שבכל חדשי השנה), כיון שתכ-
ליתה ומטרתה היא נתינת כח לעבודתו
ושליחותו העיקרית בתור יחיד בחלקו
בעולם, ה"ה באופן שמודגש בה המעלה
דכל יחיד ויחיד.

כלומר, ההתאחדות עם הציבור אינה
באופן שניכרת מעלת הציבור, ואילו
מציאותו של היחיד, "נאבדת" בהכלל
דהציבור, אלא אדרבה – שההתאחדות
עם הציבור מדגישה ומבליטה יותר את
מעלתו של כל יחיד ויחיד, שהוא גם חלק
מהציבור כולו.

ולדוגמא: בתפלה בציבור – ישנה גם
תפלתו של כל יחיד ויחיד בתור פרט,
שמבקש צרכיו הפרטיים והמסויימים –
ובהמסויימים – היו קיום מ"ע מהי"ת –

ועפ"ז יש לכאר גם תוכן הענין ד-
"ויקהל משה" ביום השבת – שנוסף על
העילוי דלימוד התורה ברכים, יש בהענין
ד"ויקהל" גם נתינת כח בנוגע לפעולת
האחדות בימי השבוע (ע"ד ובדוגמת
הנתינת כח מחודש תשרי על העבודה
דשאר חדשי השנה), שעבודתו הפרטית
דכאו"א מישראל בעובדין דחול שלו,
תהי' חדורה בהתוכן ד"ויקהל משה"
(אחדותם של ישראל), שיהי' ניכר בה
התכלית והמטרה המאחדת את כל בני –
להמשיר ולגלות אחדותו ית' בעולם.

וענין זה הוא בהדגשה יתירה בשבת
הראשונה כחודש מרחשון, ובפרט בקבי-
עותה בששה במרחשון, ערב שבעה בו –
שהמשך והחיבור דמועדי חודש תשרי
(שהמשכם וסיומם בששה במרחשון) עם
העבודה דכל השנה (שהתחלתה בשבעה
במרחשון) בא ביחד עם המשך והחיבור
דיום השבת עם ימי השבוע.

אחדותם של ישראל גם לאחר ז' מרחשון, שאף ש-
ההלכה היא שיש חילוק בין בני חו"ל לבני איי
בשאלת גשמים, מ"מ, יש סברא וזוקה שהובאה
בשו"ע שבני חו"ל צריכים לנהוג כבני איי, ועד
ש"יבול לסמוך על סברא זו אם טעה בו' (ראה
שיחת ליל ז' מרחשון תשמ"ז).

26) ועפ"ז תומתק הדגשת הענין ד"ויקהל",
שמתחלת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר
בראשה ויקהל אלא זאת כלבד – כיון שהתוכן
דפרשה זו (הציווי דשבת והציווי דמלאכת המשכן)
הוא התוכן דכללות עבודת האדם – לעשות מעניני
העולם משכן ומקדש לו ית', ע"י ההקדמת העבודה
דשבת, שהיא הנתינת כח לעבודה בעניני העולם
(וראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 292 ואילך).

27) ועפ"ז יומתק המשך המאמר במדרש, אמר
משה לישראל אם אתם עושים כסדר הזה הקביה
מעלה עליכם כאלו המתכתם אותו בעולמו – ע"ד
ובדוגמת תוכן העבודה דחודש תשרי, החל מ"ה,
שענינו, תמליכוני עליכם, ועד להקליטה בפנימית
דזה בשמע"צ.

28) להעיר, שהקביעות דששה ושבעה במר-

חשון בימי השבוע היא באותם ימים שבהם חלים
שמע"צ ושמיחית, כי, שמע"צ ענינו הקליטה דכל
המועדים, ודוגמתו בששה במרחשון שעד אז עסוקין
בעניני הרגל, ואילו בשמיחית מתחילה כבר ההד-
גשה על ההמשכה בעולם (שקרוין. בראשית ברא
אלקים את השמים ואת הארץ), ודוגמתו בשבעה
במרחשון שבו מתחילה העבודה בעניני העולם
בפועל ממש. ובשנה זו – שמע"צ וששה במרחשון
ביום השבת (עבודה בעניני קדושה), ושמיחית
ושבעה במרחשון ביום הראשון, התחלת ימי המעשה
בעובדין דחול, אבל, באופן ד"יום אחד, שניכר בו
ש.הקביה יחיד בעולמו" (ראה לעיל ע' 50).

ונשארם רק ישראל והקב"ה לבדם³⁶ – שהכוונה בזה היא לא רק לכלל ישראל בתור ציבור, אלא לכל יחיד ויחיד, שנמצא הוא והקב"ה לבדו³⁷.

ועד"ז בכל שבת, שהוא מעין ודוגמת יוהכ"פ שנקרא „שבת שבתון“³⁸, ובפרט ביום השבת לאחר חצות, „רעוא דרעיון“³⁹ – שאז נעשה הענין ד'ויקהל' משה"י את כל עדת בני ישראל" במיוחד, האחדות האמיתית דכלל ישראל, ובאופן שמוד-גשת מעלתו של כל יחיד ויחיד, מצד בחי היחידה שבנפש⁴⁰.

וכיון שהכוונה היא שגילויי בחי היחידה ישפיע ויאיר בעבודתו של כל יחיד ויחיד בחלקו בעולם (בימות החול במשך כל חדשי השנה), היינו, שבחי

36 ועד"ז בשמע"צ – „עצרת תהי' לכם“, יהו"לך לבדד ואין לזרים אתר“, „ישראל ומלכא בלחור-דוהי" (ראה זח"א סד, א"ב, רח, ב. ב. ועוד).

37 כמודגש בתפלת לחש שכל יחיד ויחיד מתפלל בעצמו, עם הכוונות שלו כו'.

38 אחרי טז, לא. אמור כג, לב. וראה לקו"ת דרושי יוהכ"פ, ב ואלך. ובכ"מ.

39 זח"ב פח, סע"ב. וראה המשך תרס"ז ע' תקמב ואלך. ועוד.

40 להעיר מאוה"ת ויקהל ס"ע ביצב: „זח"ב ר"פ ויקהל .. ויקהל משה ר' אבא פתח הקהל את העם, וכ' הרמזי' הוקשה לו ייתור ויקהל כו' ומתרוץ שבא להורות על שורש ישראל כו' כמו שהם במקורם כו'“. ומקשר זה עם שמע"צ (הקליטה גם דיוהכ"פ) – „וא"כ יש להעיר ממש בלק"ת בדיה ביום השמיני עצרת, כנישין יא לכוז, וכן תרגום ויקהל וכנס משה .. להיות דבוקות באוי"ס ביה .. וזהו עצרת תהי' לכם התאספות והתקבצות יחד לשרשם .. זוהר"ע ויקהל משה“.

41 ראה אוה"ת ויקהל ס"ע ב'קכא ואלך, שמשנה מגלה בחי' היחידה שאין לה רק רצון לה' ליחידו של עולם ממש.

42 ועפ"ז יומתק ש"ויקהל משה" הי', למחרת יום הכפורים – להמשיך גילויי בחי' היחידה ד'יוהכ"פ.

באיזה נוסח ובאיזה זמן שיהי"י²⁹: אלא שניתוסף בזה מעלת וכח הציבור, כיון שהיחיד אינו כפ"ע, אלא גם חלק מה ציבור כולו. וכמרומו גם בהר"ת ד"יש-ראל", „יש ששים ריבוא אותיות לתורה“³⁰, שכל בני' הם כמו ספר תורה אחת – שבוה מודגש תוקף המציאות דכל יחיד ויחיד, שהוא כמו אות בס"ת שצריכה להכתב בפ"ע, מוקפת גוילי³¹, ועד שבשלימותה תלוי' כשרות הס"ת כולה.

ו. ויש לומר, שהדגשת מעלת היחיד ע"י ההתאחדות עם הציבור קשורה עם בחי' „יחידה“:

התאחדות אמיתית נעשית ע"ז שמת-עלים לשרשם ומקורם האמיתי שבו שוים כולם ממש, שזוה"ע בחי' היחידה – „יחידה לייחדך“³², שהיא אצל כל בני' בשוה, ונמצא, שההתאחדות עם הציבור לאמיתתה ובשלימותה מדגישה את מעלתו של כל יחיד, מצד בחי' היחידה שבו.

וענין זה מודגש בחודש תשרי – ביוהכ"פ, „אחת בשנה“³³, שבו נעשה ה-גילויי דבחי' היחידה שבנפש, ובפרש בתפלת נעילה, תפלת החמישית, כנגד דרגא החמישית מה„חמשה שמות (ש)צק"ראו לה“³⁴, בחי' היחידה, וכידוע³⁵ הפי-רוש ד„נעילה“ שנועלים את כל השערים

29 רמב"ם ריש הל' תפלה. וראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה בתחלתו. וש"נ.

30 מגלה עמוקות אופן פפר.

31 מנחות כט, א. רמב"ם הל' תפילין פ"א הי"ט. טושו"ע יו"ד סרע"ד ס"ד. אריח ס"ב ס"ד. שו"ע אדה"ז אריח שם ס"ה. וראה לקו"ת בחוקותי מה, ד ואלך. ש"ש ה, א, מה, ג, מו, ג. ואלך.

32 נוסח הושענות ליום ג' דחגה"ס.

33 ס"פ תצוה. אחרי טז, לר.

34 בי"ד פ"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו.

35 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1154.

יותר מאשר כהיותו ביחד עם הציבור (ועאכו"כ ברוב עם), כיון שההמצאות של אנשים נוספים יכולה לבלבל אותו, משא"כ בהיותו ביחידות: וכיון שההשגחה העליונה הביאה אותו למצב שנמצא יחיד, בודאי שהכוונה בזה היא (גם) כדי לנצל עובדת היותו יחיד לגלות כחותיו ומעלותיו בתור יחיד (משא"כ כשיש לו אפשרות להתקהל עם הציבור, שאז הדרך לזה היא ע"י שמתאחד עם הציבור).

ועפ"ז יש לבאר מארז"ל, "לפיכך נברא אדם יחיד" – שבוה נכלל לא רק השינוי מ"כל המינים" שנבראו זכר ונקבה, אלא גם השליה דבריאת ריבוי נבראים עד אין-סוף – כדי להדגיש המעלה דכל יחיד בפ"ע, עד לכח"ה יחידה.

ח. ויש להוסיף ולקשר המבואר לעיל בתוכן דיום השבת שבכל חדשי השנה (ו"יקהל משה", עשה לך קהילות גדולות, ובאופן שמתגלה מעלת היחיד, שזוהי הנתינת-כח לעבודתו הפרטית בימי השבוע), החל מהשבת הראשונה שבחדשי השנה הפרטיים, ובפרט כשקביעותה ב-ששה במרחשוון, ערב שבעה בו – עם פרשת השבוע, פרשת נח, והמשכה בפ' לך לך⁴³ שקורין במנחה:

„נח“ – „הוא נייחא דרוחא, שהוא בחינת שביחה כאדם השובת ממלאכתו, וכמ"ש⁴⁴ וישבות ביום השביעי ותרגומו

46) סנהדרין לו, א – במשנה. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"ג.

47) ועד למין הדומם – שגם בו יש משפיע ומקבלי (זכר ונקבה).

48) חדאיג מהרש"א סנהדרין שם.

49) כפתגם הידוע שצריכים לחיות עם הזמן – פרשת השבוע שקורין ולומדים כאותו זמן („היום יום" ב' חשוון, ובכ"מ).

50) הפרשה דיום ראשון שבעה במרחשוון.

51) בראשית ב, ב.

היחידה שכנפש תחדור ותאיר גם בגדרי העולם, זמן ומקום – מובן, שע"י עבודת היחיד במקומו הוא ניתוסף עליו לגבי בחי' היחידה כפי שהיא במצב דהקהלה ואחדות עם הציבור.⁴⁴

ז. ע"פ האמור שההתאחדות עם הציבור (ו"יקהל") מדגישה את מעלת היחיד (בחי' היחידה) – יש לומר, שענין זה שייך גם בזמן ומצב שיהודי נמצא יחיד (מאיון סיבה שתהי') ואין לו אפשרות להיות יחד עם ציבור:

כיון שהכוונה בהקהלת קהילות היא כדי להדגיש המעלה דכל יחיד ויחיד, לגלות בחי' היחידה שבו (כנתינת-כח לעבודתו הפרטית בחלקו בעולם בתור יחיד) – מובן, שבהיותו יחיד במקום שאין אפשרות להתאסף ולהתקהל עם ציבור, צריך ויכול לפעול את תוכן המכוון ד"ויקהל" (גילוי בחי' היחידה) ביחיד, ע"י שמקהיל את הציבור שבנפשו פנימה, עשר כחות הנפש, ומגלה את הנקודה הפנימית והעיקרית שלמעלה מהם ומאחדת אותם – בחי' היחידה.

ואדרבה: מבחינה מסוימת יש מעלה במצב ד"יחיד" – שנקל לגלות כחותיו ומעלותיו בתור יחיד, עד לבחי' היחידה,

43) ע"ד וכדוגמת האחדות דבחי' אחת בעולם שנה ונפשי ע"י עבודת כה"ג (אחת כנפש) בקד"ק (אחת בעולם) כ"יהכ"פ (אחת בשנה).

44) וע"ד כללות הענין דירידת הנשמה בגוף – שע"י הירידה למטה למצב של התחלקות ניתוסף עליו גם בשרש ועצם הנשמה כמו שהיא למעלה במצב של הקהלה ואחדות.

45) כידוע פתגם הרה"ק ר' יוסף יצחק בנו של ה"צ (זקנו של כ"ק מרח אדמו"ר ושנקרא על שמו) – שמתפלל עם הציבור דעשר כחות נפשו (ה-תמים ח"כ ס"ע מה ואל"ך).

*) אשר על ענין ג' בחינות אלו הוא יסוד של הספר 'צירוף' (אחרית יתרו ע' תתטז ואל"ך).

אמנם, המצב של „הקהלה“ בתיבת נח הי' רק למשך זמן, ובתור נתינת-כח לעיקר העבודה – „צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך כל החי גוי“ היצא אתך גוי ופרו ורכו על הארץ⁵⁶, „פרו ורכו ומלאו את הארץ⁵⁷“, עיי' שכל יחיד ממלא תפקידו ושליחותו בחלקו בעולם בכל קצוי תבל⁵⁸.

ובהמשך לזה באים לפ' לך לך (שמת-חילין לקרוא במנחה) – שבה מודגשת המעלה דעבודת היחיד דוקא:

הציווי „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך“ נאמר לאברהם בלשון יחיד (אף שהיו עמו שרי אשתו, לוט בן אחיו, והנפש אשר עשו בחרן)⁵⁹ – וייל' שזהו כדי להדגיש גודל מעלת היחיד שע"י הפעולה שלו בתור יחיד עושה מארץ כנען „ארץ ישראל“, כמסופר בהמשך הפרשה „קום התהלך בארץ גוי⁶⁰“, שעיי' קנה הארץ כולה⁶¹ (אף

ונח ביום שביעאה כו'. ומ"ש נח נח כ"פ, הם ניחוי דעילאי וניחוי דתתאי⁶², שהוא בחי' שבת תתאה ושבת עילאה שהי' לעתיד שנק' יום⁶³ שכולו שבת כו'⁶⁴ – שבה מודגש הקשר והשייכות דפ' נח עם ענין השבת.

זאת ועוד: בתיבת נח הי' מעמד ומצב ד„ויקהל“ (לא רק דבני-אדם, אלא גם) ביחס לכל הברואים שבעולם (שנשארו מן המבול), שנאספו כולם במקום אחד. ובפרט ע"פ המבואר בדרושי חסידות⁶⁵ ש„בתיבת נח הי' דוגמת ומעין לע"ל, שהרי בתיבת נח היו כל החיות וכל הבהמות יחד, ועכ"ז לא עשו רעה זל"ז כלל ולא השחיתו זל"ז, שנמצא גם עכשיו בעוה"ז גר זאב עם כבש . . . הכל יחד בתיבה . . . מעין לע"ל שלא⁶⁶ ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש⁶⁷, והרי השלימות דלעתיד לבוא קשורה עם גילוי בחי' היחידה הכללית, נשמתו של משיח צדקנו⁶⁸, שעל ידה נעשה הגילוי ד„יחידו של עולם“ בכל העולם כולו, ויש לומר, שמעין זה הי' גם בתיבת נח – שכל הברואים שבעולם⁶⁹ היו יכולים להמצא במקום אחד, מצד הגילוי ד„יחידו של עולם“⁷⁰.

פ"ל, ח) שנח „עולם חדש ראה קאי (לא רק על ה„עולם חדש“ שלאחרי המבול, אלא) גם על מצב העולם בזמן המבול מעין ודוגמת לע"ל, „עולם חדש“ לאמיתתו (לא רק החידוש העולם שלפניו), מעין ודוגמת „השמים החדשים והארץ החדשה“ דלעתיד לבוא.

(60) פרשתנו, ח טז"ז.

(61) שם ט א.

(62) ומודגש גם בהמסופר בהמשך הפרשה אר-דוה דור הפלגה – „ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ“, לא רק בתור עונש סתם, אלא גם ובעיקר בהתאם לכוננת הבריאה מתחילה – „מלאו את הארץ וכבשוה“, בקצוי תבל . . . ולא יהיו במקום אחד כמחשבת אנשי דור הפלגה“ (רמב"ז בראשית א כח. וראה לקריש חכיה ע' 45).

(63) משאיכ בהציווי „צא מן התיבה“, שאף ש-נאמר בלשון יחיד, נתפרש בהציווי „אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך“, עד ל„כל החי אשר אתך גוי“.

(64) יג ז.

(65) ראה לקריש חסיו ע' 100 ואילך. ושי"נ.

(52) ראה ב"ר פרשתנו פ"ל, ה.

(53) תמיד בסופה.

(54) ת"רא ריש פרשתנו.

(55) המשך וככה תרל"ז פרציה. וראה לקריש

חכיה ע' 29. ושי"נ.

(56) ישע"י יא, ט.

(57) ראה רמ"ז לוח"ב מ, ב (מק"מ קמ, ב).

ולוח"ג רס, כ (מק"מ קצ, ב). ועוד.

(58) וגם בנוגע למציאות העולם שמחוץ לתיבה (בחי' הדומם) – שהעולם כולו הי' מכוסה במים (כמו בהתחלת הבריאה ש„כל העולם כולו מים במים“), ע"ד ודוגמת השלימות ד„כמים לים מכסים“ לעתיד לבוא (ראה בארוכה לקריש חלק ל נח (תשמ"ז).

וש"נ).

(59) ויש לומר שמי"ש במדרש (ב"ר פרשתנו

ש, אדם אין לעבוד את האדמה", וכשכב אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, ועד שירידת הגשמים בפור-על היא עיי"ז ש, אד יעלה מן הארץ" דוקא.

[ולכן, תפלת גשם היא בשמע"צ, ב-סיומו של חודש תשרי, שענינו עבודת הבעלי תשובה, העלאה מלמטה למעלה: ואילו תפלת טל היא בחגה"פ, בחודש ניסן, שענינו עבודת הצדיקים, המשכה מלמעלה למטהי].

ועוד וג"ז עיקר – שברכת הגשמים היא „גדולה שבברכות” לפי שפועלת הטבה ריבוי וברכה בכל עניני העולם. ונמצא שבשאלת גשמים מודגשת בעלותם של ישראל על כל העולם, שעל ידם נמשכת בעולם השפעת הגשמים.

ויש להוסיף, שבעלותו של יהודי על העולם מודגשת גם בשם „שמיני עצרת” – כידועי שא' הפירושים ד, „עצרת” הוא מלשון מלוכה (כמ"ש, „זה יעצור בעמי”.) שרומז על מלכותו של הקב"ה על העולם כפי שמתבטאת גם בזה שכא"א מישאל נעשה בעה"ב ומלך על העולם.

ובענין זה יש חילוק בין שמע"צ לז' מרחשון, שבשמע"צ מתחילים להזכיר גשמים, ואילו שאלת הגשמים (שמיד לאח"ז באים הגשמים בפועל, שלכן

שכיבוש הארץ בפועל ממש הי' עיי' רבים מישאל).

ודוגמתו בהציווי „לך לך מארצך ומ-מולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך” בעבודת כא"א מישאל – שצריך לצאת מארצו ומולדתו ובית אביו שבה נמצא במצב של הקהלה עם כו"כ מישאל, ולילך לעבודתו בתור יחיד ב-חלקו בעולם, לגלות שם אחדותו של הקב"ה, ע"ד פעולת אברהם אבינו" ל-גלות אלקות בעולם.

ט. ויש לקשר האמור לעיל גם עם ענינו של שבועה במרחשון – שבו מתחילים לשאול גשמים בארץ ישראל:

ענין הגשמים קשור עם כללות עבודת האדם (מלמטה למעלה) – כידועי החי-לוק שבינו גשם (מטר) לטל, שטל הוא באופן של אתערותא דלעילא, ואילו גשם הוא באופן של אתערותא דלתתא דוקא, כמ"ש, „כי לא המטיר גו' על הארץ” לפי

66) להעיר מהמבואר בדרושי חסידות (ראה ד"ה לך לך תשליח (סה"מ מלוכת ח"א ע' רפא ואילך). ושינ) ש, לך לך" מורה גם על ירידת הנשמה בגוף, שעיי' מתעלית לדרגא נעלית יותר, ועד שהעלי' היא אפילו בבחינת היחידה.

67) ועל ידו נמשך גם בכא"א מישאל, ה-אנשים והנשים והטף. – ולהעיר גם מהנהגת הבעש"ט שהשתדל שאנשים נשים וטף יאמרו „ברוך השם” וכיו"ב, כיון שעיי' נעשה המשכת וגילוי אלקות בעולם (ראה סה"מ אידיש ע' 138 ואילך. וראה גם לקריש ח"ז ע' 135 ואילך).

68) ראה סוטה יר"ד, סע"א ואילך. ועוד.
69) ושייך גם בחזק לארץ – בנוגע לעבודה הרוחנית ד, עשה כאן (כחירל) ארץ ישראל" (אג"כ אדמור" מהוריי"צ ח"א ע' תפה). ועוד ועיקר – כיון שאחכה לו בכל יום שיבוא, מקוים ומצפים לביאת המשיח היום ממש, שאז יאמרו כל בניי, והו' טל ומטר" בליל ז' מרחשון בארץ ישראל.

70) לקרי' האינינו ע, א ואילך. ובכ"מ.

71) בראשית ב, ה ובפרשיי.

72) שם, ו.

73) ראה לקריש ח"א ע' 233 ואילך. ח"ב ע' 545.

74) רמב"ן ר"פ בחוקותי.

75) ראה אוה"ת דרושי שמע"צ ע' א'תרועו

ואילך. ושינ.

76) ש"א ט, יו.

77) עיי' שמגלה בחי' היחידה שבו, ניצוץ

מנשמתו של משיח צדקנו (יחידה הכללית) שיהי' מלך על כל העולם.

78) טושי"ע ואד"ו אריח רסקי"ד (מתענית

בתחלתה).

שעי"ז דוקא נשלמת הכוונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

[ולהעיר, שענין זה מתבטא גם בה-חילוק שבין תפלת גשם בשמע"צ לשאלת גשמים ב' מרחשון – שתפלת גשם ב' שמע"צ נאמרת בצ"ב דוקא⁸⁵, עם פיו-טים וניגונים מיוחדים כו', ואילו שאלת טל ומטר בליל ז' מרחשון היא בתפלת היחיד, וללא ענינים מיוחדים].

י. ההוראה מהאמור לעיל בפועל ממש – „המעשה הוא העיקר“⁸⁵:

בעמדנו בשבת הראשונה דחדשי השנה הפרטיים, ובפרט שקביעותה בששה במר-חשון, ערב שבעה במרחשון, התחלת הע-בודה דחדשי השנה הפרטיים בפועל ממש (לאחרי גמר ההתעסקות בעניני הרגל), יש לקבל החלטות טובות להוסיף בעניני העבודה דיום השבת בקשר ובשייכות להשפעתם על ימי השבוע, ולכל לראש – „ויקהל משה“, „להקהיל קהילות בכל שבת ושבת . . ללמד ולהורות לישראל כו“.

ולכן, יש לעורר ולפרסם בכל מקום ומקום שבו נמצאים בני ע"ד ההשתדלות „להקהיל קהילות בכל שבת ושבת“, ו„ב-רוב עם הדרת מלך“⁸⁶, לעסוק בלימוד ה-תורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, שנת-

נעלית, שלכן נאמרה בסיום כל הברכות, לאחרי הברכות הפרטיות דכל שבת בפ"ע.

ולהעיר, שברכה זו קורין בשמחת, שבו מתחילה ההדגשה ע"ד ההמשכה בעולם (משא"כ בשמע"צ שעיקרו הקליטה ברוחניות), עד לעיקר העבודה בפועל ממש – ב' מרחשון (שקביעותו באותו יום בשבוע שבו חל שמחת, כניל הערה 28). (84) וגם בנוגע להזכרת גשמים – „אסור להו-כיר הגשם עד שיכריזו הציבור“ (ש"ע אדה"ז שם).

(85) אבות פ"א מ"ו.

(86) משלי יד, כח.

מאחרים שאלת גשמים עד שיגיע אחרון שבישראל לביתו לנהר פרת ולא יעצרנו הגשם שבדודא ירד מיד אחר השאלה) היא ב' מרחשון – כי, עיקר עבודת האדם ופעולתו בעולם (תוכן ענין הגשמים), היא לא כשנמצא במצב של הקהלה עם כו"כ מישראל, כבשמיני-עצרת⁸⁷, אלא בהיותו במקומו בחלקו בעולם לעבוד עבודתו בתור יחיד, החל מ' מרחשון, ובו מתחילה בפועל ממש ברכת הגשמים, „גדולה שב-ברכות“⁸⁸.

כלומר, הנתינת-כח לכל זה (ע"י הזכרת גשמים⁸²) היא במצב של הקהלה ב' שמע"צ⁸², אבל הענין בפועל ממש נעשה ב' מרחשון, כשמתחילה העבודה לגלות מלכותו של הקב"ה בעולם ע"י כל יחיד ויחיד כפי שהם מפורזין⁸³ בכל קצוי תבל,

(79) להעיר ש„עצרת“ ה"ע של „הקהלה“ –

כניל הערה 40.

(80) ובזה גופא – לא רק טפת גשמים, כמרומו בשמו של החדוש, „מרחשון“, מלשון „מר מדלי“, טפת גשמים, אלא ריבוי גשמים, שמורה על ריבוי השפעה עד לאופן של תגבורת החיות, „גבורות גשמים“. – ולהעיר מהשייכות לפרשת השבוע ע"ד המבול, שענינו בתורה הוא בתכלית הטוב, וכמ"ש „ויהי הגשם על הארץ“, „גשמי ברכה“ (פרשי פרשתנו ז, יב. וראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 23 ואילך).

(81) ריצוי שאלה, שטרם שישאלו הגשמים ב'

עונתם כשיגיע זמן השאלה מרצין לפניו בהזכרת גבורותיו שמוריד גשמים (ש"ע אדה"ז שם).

(82) ודוגמתו גם ע"י „ויקהל משה“ ביום השבת – ש„הקביה מעלה עליכם כאילו המלכתם אותו בעולמו“ (כניל הערה 27) – שזוהי הנתינת-כח לעבודה בפועל בימי השבוע.

(83) להעיר מלשון רש"י בפי' הכתוב (ברכה לג,

כח) „וישכון ישראל בטח בדד“ – „כל יחיד ויחיד איש תחת גפנו ותחת תאנתו מפורזין“, ואין צריכים להתאסף ולישב יחד, ונתבאר במק"א (שיחות ליל ג' ויליל ה' דחג הסוכות תשמ"ח) שזוהי ברכה הכי

הלכות, ובפרט ע"י התוועדות – גדולה לגימה שמקרכת"ם, ובלשון הכתובי "כטוב לב המלך (מאן מלכי רבנני) בייז", שע"י ניתוסף עוד יותר בכל ענינים אלה ע"י השמחה שפורצת גדריי.

והוראה ונתינת-כח נוספת מהפרשה שמתחילין לקרוא במנחה, פ' לך לך – שכל ענינים אלו צריכים להיות באופן של הליכה, "הלוך ונסוע"י, כמ"שי, ילכו מחיל אל חיל".

ועוד והוא העיקר – שע"י באים תיכף ומיד למ"ש בסיום הכתובי, "יראה אל אלקים בציון"י, כיון שנעשה "לך לך גו' אל הארץ אשר אראך"י, ארץ ישראל בשלימותה, כמ"ש בהמשך הפרשה אודות הבטחת הקב"ה לאברם, "לזרעך נתתי את הארץ הזאת"י, "עשר אומות יש כאן", כולל גם "קניני קניזי וקדמוני (ש)עתידיים להיות ירושה לעתיד"י, ובארץ ישראל עצמה – לירושלים עיר הקודש ולבית המקדש ולקדש הקדשים, ושם, "יראה אל אלקים בציון"י, ותיכף ומיד ממש.

90 ראה סנהדרין קג, סעיב ואילך.

91 אסתר א, י"ד.

92 ראה גיטין סב, סעי"א. זח"ג רנג, ב – ברע"מ.

93 ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

94 יב, ס.

95 תהלים פד, ח.

96 ובלשון הכתוב שאומרים בסיום פסוקי, "אתה הראתי לפניי ההקפות כשמע ושמחתי: כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" (ישעי' ב, ג).

97 "אראך" דייקא, כידוע גודל מעלת הראי' שעל ידה נעשית תכלית ההתאמתות (ראה לקו"ש ח"ו ע' 121. ויש"ג).

98 סו, יח.

99 פרש"י שם, יט.

100 כולל גם הגילוי דבחי' ציון שבנפש, פני-מיות הנפש, בחי' היחידה (ראה לקו"ש ר"פ דברים. ובכ"מ).

גלתה בתורת החסידות"י, ובפרט בעניני התורה השייכים לזמן זה, ולהתחזק בקבלת החלטות טובות בנוגע לשיעורי תורה במשך ימי השבוע, וכן בנוגע לקיום המצוות בהידור, בכל הענינים דתורה עבודה וגמ"ח, והעיקר – לא להסתפק בהתעוררות ע"ד קבלת החלטות טובות, אלא לבחון את קיומן של ההחלטות בפועל ממש במשך ימי השבוע.

ונקודה עיקרית בזה – שביחד עם הדגשת מעלת הציבור, "להקהיל קהי-לות", "ברוב עם הדרת מלך", צ"ל הדגשה מיוחדת בנוגע לכל יחיד ויחיד מה"קהל", האנשים והנשים והטף, בכל הקשור ל-עבודתו הפרטית בתור יחיד"י, הן בנוגע לה"מקהיל" ("ויקהל משה"), רב העיר וכיו"ב, שנוסף על השתדלותו ב"צרכי ציבור" ("מפקחין על צרכי ציבור ב-שבת"י), מתעניין ומשתדל גם בטובתו הפרטית של כל יחיד, והן (ועאכו"כ) בנוגע לה"מתקהלים", שההתעוררות הכל-לית במעמד הציבור נמשכת ובאה בעני-נים פרטיים בעבודתו הפרטית של כל יחיד בפ"ע.

ובכל זה ישנה גם ההוראה והנתינת-כח מפרשת השבוע, פ' נח – שענין זה נעשה באופן של "נייחא", "נייחא לעליונים ונייחא לתחתונים", מנוחה ונחת ברוחניות ובגשמיות, כולל גם בנוגע לההתעוררות על עניני העבודה ("ויקהל משה"), שנעשית בדרכי נועם ודרכי שלום, מתוך קירוב

87 להעיר מהשייכות לפרשת השבוע – כמובן ממאמר הזהר (פרשתנו ק"ו, א) על הפסוק (ו, יא) "בשנת שש מאות שנה לחיי נח גו' נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו" (ראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 42 ואילך).

88 כולל גם קיום ההוראה "להקהיל קהלות" גם כשמצא יחיד, כניל ס"ז.

89 ראה שבת קנ, א.

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א